

AVRAM IANCU - 200!

Nr.9(49/septembrie 2024)

Sacrificiul. De la Oarba la Carei (1)

Col Dr. Constantin MOȘINCAT

De-a lungul timpului biblic, oamenii au fost puși mereu în postura de a se sacrifica pentru binele omenirii, având ca pildă jertfa Mântuitorului Iisus. Un moment de maximă importanță este acela al chemării pe care societatea o face unui tânăr de a-și dovedi credința, loialitatea și spiritul de sacrificiu pentru Pacea și binele Nemului său. Acest moment este cu siguranță în vremea cătăniei. Un asemenea moment s-a consumat în urmă cu 80 de ani, după întoarcerea armelor de la 23 august 1944. Sacrificiul Eroilor menționați în aceste șire este demnă de toată lauda urmașilor, deoarece ei n-au făcut-o pentru gloria personală ci pentru Pacea tuturor. Ei au conștientizat, sau/și au fost constrânși de legi și împrejurări a fi părtași la acest sacrificiu colectiv. Ei au depășit bariera curajului și rezistenței, dacă facem o simplă socoteală că din 6 septembrie 1944 au fost în tranșee non-stop timp de 30 de zile, apoi după un marș de 120 km, au forțat Someșul la Bonțida și au urmărit inamicul până la Carei, circa 200 km, pe o vreme cu ploi reci de toamnă.

În mărirea lor abnegație, vedem în fapta ostașilor iubirea care renunță la gloria luminii pentru a descinde în lumea morții numai pentru ca idealul de libertate după care tânja de secole tot neamul lor să fie împlinit. O făcuse părinții lor la Jiu, Mărăști, Mărășești și Oituz, la Alba Iulia, Budapesta și Viena și apoi, frații lor mai mari, la Chișinău, Odesa și Stalingrad. O vor desăvârșii ei de la Oarba la Carei și apoi mai departe până la Budapesta, Praga și Viena. Pentru unii jertfa de sine s-a împlinit cu sânge prin udarea gliei străbune. Alții își dorm somnul de veci la umbra crucilor pe fronturi străine. După îndelungi căutări și pilde întâlnite pot să afirm fără teama de a greși că nimic nu se poate compara cu Sacrificiul de care este capabil soldatul pentru cauza neamului românesc.

Orice popor are nevoie de legende și fapte eroice, care uneori se transformă în mituri. Un asemenea mit este legat și de „sacrificiul” a peste 11.000 de soldați, când acolo la Oarba sunt ceva peste 3.000, din care abia 1.300 sunt identificați cu nume, prenume și unitate. Această carte face mențiuni la registrele istorice ale Diviziei 11 Infanterie și la Eroii de la Oarba și Carei.

Cimitirul Eroilor din Carei

Slavă Eroilor neamului!

Odihnă și Pomenire Veșnică, din neam în neam!

AVRAM IANCU - 200!

Nr.9(49/septembrie 2024)

Capitolul I

1.1 În haina de Ostaș

„Gloria începe cu atât mai târziu cu cât are să dureze mai mult, precum toate lucrurile alese ajung încet la maturitate. Numele merit a trece ca renume la posteritate, seamănă cu stejarul, care crește încet din sămânță, iar gloria ușoară și efemeră ca buruienile care ies la iveală și se stârpesc tot așa de iute”.

Documentare, studii și lucrări de amploare de amintiri și memorii, rapoarte, dări de seamă, ordine de operații și ordine de zi despre acțiunile din cel de-al doilea război mondial sunt multe după cum sunt încă și multe fapte necercetate. Subiectul acestei lucrări urmărește oleata¹ acțiunilor D.11 I de la Oarba de Mureș la Carei, cu o radiografiere a evenimentelor, la care a luat parte Armata română, și eroicele trupe ale Divizia 11 Infanterie, în beneficiul acelor care acum 80 de ani luptau și sângerau pe ultima brazdă de pământ românesc, pe frontul de vest a României.

Autor al faptelor celor mari a fost Țăranul Român îmbrăcat cu haina de Ostaș a Patriei care și-a impresionat și partenerul și dușmanul prin curaj, vitejie și loialitate, fapt pentru care, el, ar fi meritat o conducere supremă mai bună și o înarmare la nivelul conștiinței naționale favorabile apărării teritoriului, formată înainte de cedările fără luptă din 1940.

Energia tinerească a micilor comandanți și legătura bazată pe încredere deplină a soldatului în comandantul său, ascultarea și supunerea la ordin au asigurat succes uimitor pe câmpul de luptă. Cum s-a întâmplat acest lucru când la 23 august România lupta între două fronturi, ca urmare a *erorii politice* săvârșită sub semnătură regală a lui Mihai I, cu toate consecințele catastrofale care au urmat pentru țară².

1.2 - 23 august 1944 – pe două fronturi

Din punct de vedere militar execuția, cu defecțiunile de transmitere, de nivel Central de comandament operativ, nu a fost una de mare performanță, ba potrivit opiniei generalului Paul Teodorescu, – isprava Regelui *a creat un haos pe front* fiind cunoscută abia în zilele următoare! Măsurile de prevedere și prudență trebuiau puse în acord cu cerințele științei conducerii războiului. Generalul Gheorghe Mihail, în amintirile sale, recunoaște că „*există cazuri când un comandant nu poate accepta responsabilitatea de a executa un ordin primit*” – și acest adevăr a străbătut istoria de la Szun Tzâ încoace. Dacă atunci ordinul de arestare nu s-ar fi pus în aplicare cu siguranță că și rezultatele militare ar fi fost cu totul altele, privite desigur prin prisma consecințelor dezastruoase pe care le cunoaștem. Și totuși generalii complotiști: Gh. Sănătescu, Gh. Mihail, Aurel Aldea, Iosif Teodorescu, ș.a. au executat ordinul de arestare, pentru motive de vendetă personală, care n-au meritat sacrificiul național! Capii partidelor îi cereau mareșalului Ion Antonescu să semneze Armistițiul, ca om credibil, cunoscut.

Urmând însă calea justificării deciziilor politice eronate, care se vor dovedi a fi păgubitoare pentru poporul român, așa cum și părintele său, Carol al II-lea, a procedat în 1940, când granițele statului s-au prăbușit, fără să se tragă un foc de armă, când România a fost sfârtecată la Est de sovietici, la Nord-Vest de unguri și la Sud-Est de bulgari, tot așa și Regele Mihai I, în *Proclamația către Țară*, insinuează că ar fi avut o aprobare și o „*deplină înțelegere cu poporul Meu, că nu există decât o singură cale pentru salvarea țării de la o catastrofă totală (...)*”. Aceasta era cel mult o dorință a regelui și o așteptare a păcii de către poporul român și nu o realitate. Acest neadevăr (fals, sau minciună !) ori nu a fost sesizat, în acele timpuri tulburi, ori a fost trecut cu vederea fiind considerat un argument puternic pentru un act imatur și nepregătit pentru un eveniment de importanță națională, crucială.

¹ Oleata=Desen executat pe hârtie de calc, pe care sunt trasate detaliile unui teren și cadrul secțiunii topografice la care se referă.

² Vezi <https://biblioteca-cavalerilor.ro/cetatea-cavalerilor-nr-848-2024>

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 9(49/septembrie 2024)

Desigur că în plan general – operativ-strategic - întoarcerea frontului românesc, „eveniment unic în istorie” - cum îl consideră Florin Constantiniu - a provocat prin el însuși „consecințe aparte prin efective militare și teritoriu”, a favorizat acțiunile noilor aliați, a dezechilibrat raportul de forțe, a mutat linia I-a a frontului cu până la 500-1000 km, fără lupte și pierderi pentru sovietici, a evitat lupta în Munții Carpați și a scurtat cu șase luni războiul, cum se recunoaște oficial. Proclamația Regelui Mihai I, difuzată la radio, prin care se anunța încetarea războiului, ca urmare a acceptării armistițiului oferit de Națiunile Unite (de fapt nici măcar de sovietici, care au fost înștiințați ulterior pe căi diplomatice despre decizia Regelui), a creat confuzie și dezastru pe front. Inamicul, devenit peste noapte aliat – doar în minte regelui imatur se putea întâmpla o asemenea minune – a început să aresteze trupele care se retrăgeau fără luptă de pe frontul din Moldova, spre București și ulterior peste 170.000 trimiși ca prizonieri în lagărele de prizonieri și puși la muncă în U.R.S.S., din care mulți nu s-au mai întors. Ei au fost Sacrificați ! Cum bine se știe, în toate timpurile, și în toate războaiele, încheierea unui armistițiu, adică o încetare a focului, sau pacea au fost negociate de către părțile aflate în conflict, uneori prin mijlocirea altor state, pentru a se ajunge la o învoire.

Ori aici, pe frontul românesc, rușii făcuse oferta ca armata română „să depună armele”, ei fiind cei care îi vor reînarma. Această ofertă Regele a primit-o, în timp ce mareșalul s-a opus, datorită neîncrederii ce o avea în ruși, împotriva cărora luptase și îi cunoștea din 2 războaie. Pe frontul antibolșevic trupele atinsese teritoriul nostru național și țineau prin luptă acel front din primăvara anului 1944. De aici nu mai aveau unde se retrage, de aceea rezistența era dârză, înverșunată, cu maximul de Sacrificiu. Pregătirile de trei ani pentru fortificarea Moldovei erau făcute, și beneficiase de iscusința științei generalului inginer Dumitru Vasiliu. După cum am menționat în lucrarea Cazemata, susțin afirmația că peste „cazematele românești rușii nu au trecut”. Așa că, probabil, apărarea sprijinită pe Carpați, după cum susțineau rușii în 1916, „România se apără pe Siret”, ar fi creat un front stabil și impenetrabil pentru iarna apropiată. Dar asta este doar o ipoteză, desigur într-un altfel de calcul al forțelor, dacă steagul n-ar fi fost înclinat chiar de către Rege.

Rândurile de față ne-au fost inspirate de faptele de vitejie săvârșite pe front, fapte pe care le-am acordat cu „aforismele asupra înțelepciunii în viață” ale lui Schopenhauer, potrivit cărora „meșteșugul de a suprima meritele prin tăcere și ignorare perfidă spre a ascunde publicului binele în favoarea răului era întrebuițat de mișei din secolul lui Seneca”. Mai zilele trecute unii „istorici”, din categoria mișei, îl plasau pe Regele Mihai în rândul „salvatorilor” țării. În fapt, nu a existat nici un fel de consultare populară, iar Armistițiu s-a semnat abia pe 12 septembrie 1944, când trupele române luptau deja de o săptămână pe Mureș. Armistițiul cu sovieticii a însemnat „o politică catastrofală”, prin consecințele produse.

După evenimentele de la 23 august 1944, negocierile cu România nu mai aveau sens, pentru că sovieticii ocupaseră țara cu largul concurs al regelui Mihai I, și a guvernul improvizat de generalul Sănătescu, care de fapt nici nu a condus țara, pentru că, încă din noaptea de 23/24 august 1944, toți au fugit la Dobrița, Gorj, de unde s-au întors abia pe 13 septembrie 1944 și au depus jurământul constituțional. Avea dreptate Iuliu Maniu, însă prea târziu, constatând că textul Armistițiului nu corespundea cu cel „anterior negociat, condițiile de atunci erau neasemuit mai favorabile decât cele de acum. Suntem mici, suntem slabi, am făcut o politică catastrofală, conducătorii țării noastre de până acum au mers cu ochii închiși, ne-au dus în toate privințele în situații absolut imposibile și comisia trimisă de noi (la Moscova - n.n.) nu putea face altfel decât să semneze”. S-a semnat de fapt un armistițiu care a lăsat pe români cu fundul gol. Din această perspectivă am privit cu înțelegere omenească virtuțile, slăbiciunile și Sacrificiul acelor viteji care au ieșit din comun prin bărbăție, care prin calm și stăpânire de sine și-au salvat camarazii aflați în situații limită. Bravura de pe câmpul de bătălie, cuprinsă în rapoartele întocmite chiar în timpul luptelor, transmisă pe cale orală, ori rămasă în ciornă pe oleata, ori harta stat-major-iștilor, cu autori anonimi, se înscrie ca o pagină glorioasă în istoria neamului românesc și a armatei sale, căci, spunea mareșalul Ion Antonescu „**granițele unui neam se zidesc întâi în suflete și mor tot în suflete, atunci când un popor nu știe să le păstreze în inima fiecărui**”.

În garnizoanele de pace, generalul Ilie Șteflea, cât a fost Șef al Marelui Stat Major (1941-1944), cu știrea mareșalului Antonescu a făcut „regimente ușoare”, a „subțiat” și redus efectivele trimise pe front, după

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 9(49/septembrie 2024)

19 noiembrie 1942, cu câte un batalion, care alături de partea sedentară se instruia în țară. Pentru a înțelege forța și capacitatea de luptă a Părții Sedentare (PS) amintesc faptul că structura acestui regiment era similară cu al celui operativ de pe front, cu 2 batalioane de instrucție și unul de „marș”, a câte 3 companii fiecare, plus un grup de comandă și unități de logistică cu toate serviciile aferente necesare pentru aprovizionare cu muniție, alimente, furaje.

La comanda PS era numit maiorul Ilie Iliuță (foto). Așa se face că aceste unități au primit indicativul „alarmei de luptă”, fiind dislocate în raioanele de lângă Slatina. Prima ciocnire de luptă s-a produs la dealul Grădiștei, contra unei grupări de circa 150 de germani, ofițeri, și trupă care staționau în zonă cu o stație radio-tehnică.

Acolo, din ordinul cpt. Georgescu, trupa a înconjurat pe nemți și printr-un atac de noapte, executat după ora 22.00, sub amenințarea focului de Mitraliere, slt. Ion Nicola i-a somat pe nemți să se predea. Atunci a fost capturată toată tehnica și muniția lor, iar dimineața i-au escortat spre cazarma din Slatina.

Au continuat alte acțiuni de luptă ale R. 3 D. Olt cu PS, înspre București, pentru dezarmarea garnizoanelor nemțești și curățarea capitalei. Sunt menționate în jurnalele de luptă momentele de la *gara Chitila*, dusă tot după asfințitul soarelui. A urmat *Fabrica de zahăr*, *aeroportul „Romeo Popescu”*, condusă de cpt. Mălescu și *aeroportul Otopeni* sub comanda slt. Florin Dumitrana și Ion Dobre. Rușii au pus doar steagurile de „eliberatori pe teritoriu românesc curățat de români de trupele germane care au staționat în raioanele menționate, din care unele au „reacționat” în forță, altele s-au predat.

Mr. Ilie Iliuță

În acest timp sovieticii au arestat masiv orice ostaș înarmat întâlnit în cale, în retragerea lui spre garnizoanele de pace! Guvernul desemnat de rege, și inclusiv regele, au dispărut din Capitală în primele zile de după 23 august 1944. Abia pe 29 august o „delegație” a fost trimisă la Moscova pentru negocierea armistițiului!

Și pentru că pe Ostașul, din Divizia 11 Infanterie, la faptele căruia facem trimitere, îl interesa soarta sa și a țării, începem derularea povestirii odată cu **întoarcerea armelor spre Vest** dar vom reda un pasaj consemnat o zi înainte și una după 23 august 1944, din *Memorii de război*, ale preotului căpitan Gheorghe Marian, rămase manuscris în păstrarea lui Constantin Mălinaș, publicate de subsemnatul în vol. *Retrăiri Istorice în sec. XIX-XX*, Maia, 2016 și apoi în volum separat de către Gabriel Moisa. Facem mențiunea că la data respectivă unitatea sa ducea lupte de apărare în cadrul Operației „Sonia” în Moldova, Capul de pod de la Iași.

23 august 1944 - Am plecat în urma comandamentului cu mașina. Maiorul Popa avea și însărcinarea ca să controleze, ca să nu rămână în urmă vreo mașină. Mergând înainte, motorul mașinii s-a defectat. Pentru repararea lui am vrut să intrăm în Bacău, însă la intersecție de drum am găsit mașinile Comandamentului Armatei a IV-a care se retrăgeau. Cu această ocazie am fost informați că rușii în cursul zilei vor ocupa Bacăul, întrucât sunt în marginea orașului. În urma acestor informații, noi am luat-o înainte pe un drum județean care traversa paralel cu râul Siret. Cum însă motorul era defect eram nevoiți mereu să oprim și să răcim motorul cu apă rece ce o scoteam din Siret. La o distanță de vreo 300-400 m înaintea noastră am zărit mai mulți soldați făcând baie și totodată adăpau și caii din râu.

Cu binoclul maiorul Popa V. observă că sunt ruși, deci armata rusă a ajuns azi până la Siret. Deci noi cu mașinile nu mai putem avansa, dar nici ca să ne mai reîntoarcem nu era cazul. Am scăpat din prizonierat și acum iar voi cădea în mâna rușilor, neavând posibilitate de scăpare decât să abandonăm și să părăsim mașina, iar noi prin înot să traversăm, însă fiindcă pe Siret valul de apă aduce o mulțime de bârne de lemn dinspre izvoarele râului, am intrat în apă cu Maiorul Popa și soldatul - șoferul - dezbrăcați și cu hainele legate în pachet, am reușit destul de ușor să trecem râul. Prin porumb și alte arături, am înaintat și după un drum de 10-12 km, am ajuns la șoseaua care vine dinspre Bacău, unde am întâlnit mai multe

camioane cu soldați români în retragere, de la diferite unități, am urcat și noi într-o mașină și până seara am ajuns la bifurcația șoselei de lângă Focșani, care traversează râul Siret spre Moldova (Galați). Mergând până în comuna Nicorești, unde am găsit Comandamentul Eșalonului II, care în acel moment era comandat de col. Ionescu, ofițer de artilerie. După ce ne-am revăzut gata de plecare pentru comuna din apropiere. Cum șoseaua spre comuna respectivă nu era pietruită și din cauza ploii care se revărsa în acel moment, pentru mașini era imposibilă de circulat, la stăruința și perseverența mea, am reușit să-l conving pe Colonel, ca tot eșalonul să stea pe loc până la primirea unui nou ordin, care a și sosit pe la orele 21 seara, când întreg eșalonul a plecat din loc spre podul cel ieșit din comună, șoseaua până la pod a fost ocupată de armata germană care era în retragere din Basarabia. Armata germană a dirijat traversarea podului și după ce am fost plouați toată noaptea, udați până la piele, odată cu răsăritul soarelui am trecut și noi podul.

24 August 1944- s-a făcut ziuă și razele soarelui care încălzește pe toată lumea, au reușit să ne încălzească și să usuce hainele de pe noi. În drum spre Focșani, am întâlnit din nou armata germană care nu se retrăgea din aceeași direcția cu noi, ci venea dinspre Bărăgan și București și căuta prin anumite căi de comunicație să se retragă spre Munții Carpați. La un moment dat o unitate de Cavalerie din armata noastră ne ajunge din urmă și un căpitan ne întreabă dacă cunoaștem evenimentele noi (recente -n.n.)? Noi, mai ales care de 2-3 zile tot a drumului am fost și fără să avem legătură cu Comand. C.VI. A, nu cunoașteam nici o noutate. El atunci ne informase: „ieri **23 august România a capitulat, ne-am rupt de germani și conform condițiilor impuse de foștii adversari, de azi începând suntem uniți cu rușii și vom lupta împreună cu ei contra nemților**”. Va să zică despre decizia de la **23 august 1944 - ca o semnătură regală de capitulare pripită, pe front, nu s-a auzit decât târziu !**

Ce a urmat ? Pentru partea activă a Diviziei 11 Infanterie care era pe front: **fuga din calea rușilor** care nici ei nu auzise că Regele Mihai I, dăduse ca pentru sine, „Proclamația către țară”, ca „unică soluție” (așa se justificau cele mai grave decizii pentru a nu responsabiliza și acuza, potrivit cu zicala „**ursul ia vita din curte, vulpea fură găina din coteț**”) căci la soldații din prima linie ordinul de întoarcere a armelor a ajuns mult prea târziu, după ce fuseseră luați prizonieri, unii chiar de 2-3 ori „de aliatul sovietic”, iar alții s-au întors din lagărul de prizonieri după câțiva ani sau deloc³ - în timp ce sovieticii habar nu aveau de faptul că românii le devenise aliați.

Potrivit cu dispozițiile de război, după 1940, România avea o frontieră cu Ungaria de peste 1.000 km, de la Bunăre, până în Bucovina, care era „acoperită” de Armata 1-a română. După 23 august 1944, resturile din Armata a 4-a, încadrate în cadrul Frontului 2 Ucrainean, au trecut la eliberarea Ardealului, acționând în în Poarta Someșului și în cooperare cu Armata 1-a care lupta pe valea Mureșului, inițial în dispozitiv de apărare, apoi după bătălia de la Păuliș, în ofensivă, în cooperare cu Armata a 4-a română și mari unități sovietice de infanterie, artilerie și cavalerie. Din motive de spațiu, vom sublinia numai importanța acțiunilor duse de către cele 20 de divizii române, de infanterie, artilerie, cavalerie, Munte și de voluntari „Tudor Vladimirescu” și de celelalte formațiuni care au luat parte la acțiunile de luptă de pe teritoriul Transilvaniei, Ungariei, Cehoslovaciei și până la Viena, traseu însemnat cu troițe și morminte de Eroi, însumate ca Sacrificiu pentru Libertate și Pace. Iată însemnul de la Budapesta.

Troița Eroilor - Budapesta

³ Detalii la Constantin Moșincat, *Starea de veghe*, Editura Papyrus, Oradea, 1997

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 9(49/septembrie 2024)

Inscripții de pe crucea din Cimitirul Kerepeș, Budapesta:

„Oameni buni, spuneți generațiilor viitoare că noi, ostașii români am făcut suprema Jertfă pe câmpurile de luptă ale Ungariei, în lupta împotriva fascismului european, pentru Pacea și buna înțelegere între popoarele noastre”

„Cinste bravilor ostași români prin a căror Jertfă de sânge a fost înlăturat fascismul european, s-a făcut prin ridicarea acestei Sfinte cruci de către Mitropolia Banatului, Uniune V.R. - Filiala Timișoara, Prefectura județului Timiș, Veteranii de Război Timiș

25.10 2007, Budapesta, dezvelirea Monumentului „Vulturul”- foto: Ostași din Regimentului de Gardă „Mihai Viteazul, Veteran, decorat cu „Mihai Viteazul”, gl. Ion Ciupei, general veteran, sculptor Valentin Tănase, col. Al. Sabău - atașat militar, veterani de război, col. dr. Constantin Moșincat – jos

